

21. İrşad ve Tebliğ

1. Tebliğ ve İrşad tanımı

“Sizden hayra çağıran, iyiliği emredip kötülükten men eden bir cemaat olsun!”Tebliğ; İslam’ın bildirdiği hakikatleri anlatmak ve insanları doğru yola, sırât-ı müstakîme sevk etmek demektir. Tebliğin özü ise “emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i ani'l-münker - iyi şeyleri emretmek, kötülükten alıkoymak” tır. Ma'rûf, dinin emrettiği; münker, dinin yasakladığı şey demektir. Başka bir deyimle Kur'ân ve sünnete uygun düşen şeye ma'ruf, Allah'ın razı olmadığı, inkâr edilmiş, haram ve günah olan şeye de münker denilir. İrşad ise insanları, dünya ve ahiret saadetine ermeleri için hak ve hakikate, doğru yola, sâlih amele ve her çeşit iyiliklere çağırarak, her türlü kötülükten kaçınmalarını telkin etmek demektir. İrşâd edilecek kimseler hem gayrimüslimler hem de Müslümanlardır. Müslüman olmayanları irşâd; onları iman ve İslâm'a davet etmek demektir. Müslümanları irşad ise onlara iman gereği olan sâlih amel ve güzel ahlâkı telkin etmektir. Bazı müfessirler buna ilaveten âyetin yüklemiş olduğu bu sorumluluğu yerine getiren bir topluluk yoksa, iyiliği emretme, kötülüğü men etme vazifesinin farz-ı ayn olduğunu belirtmektedirler. Bu ise mezkur vazifenin namaz, oruç, zekat vb. gibi ferdî mükellefiyetler alanına girdiğini göstermektedir.

2. Dine hizmetten daha büyük vazife yoktur

Yeryüzünde irşad, tebliğ, cihad ve dine hizmetten daha büyük bir vazife yoktur; olmuş olsaydı, Allah, seçip gönderdiği peygamberlerine o vazifeyi yüklerdi. İrşad, güneş gibi doğup insanlığı aydınlatma, Allah'ı tanıtmaya ve insanları saflaştırıp özlerine erdirme mânâ ve hususiyetiyle nebiler için en yüce pâye ve Allah indinde en nezih bir meslek ve vazifedir ve Hz. Âdem'den beri bu davete icabetle aynı vazifeye sahip çıkan herkes, bu noktada nebilere iştirak etmiş ve onlarla aynı sofrada oturmuş olur. Her iş, kendi çapı, ehemmiyeti ve ağırlığı nispetinde seviye sahibi insanlara gördürülür; işte i'lâ-yı kelimetullah, kendi üstünde bir vazife olmadığı içindir ki, öncelikle nebilere temsil edilmiştir.

3. İnsanların En Hayırlısı Kimdir?

Bir gün Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) mescitte minberde iken içeriye bir adam girer ve Allah Resûlü'ne, “İnsanların en hayırlısı kimdir?” diye sorar. Efendimiz bu soruya şöyle cevap verir: “İnsanların en hayırlısı emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i ani'l-münker yapan, çok okuyan, Allah'tan çok korkan ve sıla-i rahîmde (anne-baba ve akrabâ ziyâretinde) bulunandır.” Bu ifadelerden açıkça anlaşıldığına göre Cenâb-ı Hakk'ın ve Efendimiz'in razı olacağı bir mümin olma, insanlara hak ve hakikati anlatmaktan geçiyor. Nitekim bu vazife kişinin bir kenara çekilip kendisini ibadete vermesinden daha hayırlıdır. Böyle olmasaydı, Efendimiz evinden dışarıya çıkmaz, daima ibadetle meşgul olur ve insanların arasına karışmazdı. O halde en hayırlı insan olmak istiyorsak değişik fırsatlar kollayarak çevremizdeki insanlara Rabbimizi anlatmalıyız. Kaldı ki böylesi bir insan, bu yüce vazife sayesinde, imana uyanmalarına vesile olduğu şahısların sevaplarının hepsine denk sevap kazanma durumu vardır. Meseleni biraz daha açacak olursak, mesela bir mümin, arkadaşının iman dairesine girmesine veya salih ameller yapmasına vesile oldu. Bu durumda o şahsın işlediği ve işleyeceği bütün amellerden meydana gelen sevabın bir misli de vesile olan müminin amel defterine kaydedilecektir. Çünkü Efendimiz'in (sallallâhu aleyhi ve sellem) ifadesiyle, “Bir hayırlı işe vesile olan, onu başkalarına öğreten, onu işleyen gibidir.” Görüldüğü gibi bu uğurda atılan her adım, kişiye böylesine büyük sevaplar kazandırmaktadır ki bu da “emr-i bi'l-ma'rûf, nehy-i ani'l-münker” vazifesinin ne kadar önemli olduğunu bir kere daha göstermektedir.

4. Peygamberin tebliğ metodu (Konuyu işleme bölümü öğrencilere dağıtılacaklar)

Hz. Âdem (a.s)

Hem insan olarak hem de peygamber olarak ilk defa 'emr-i bi'l-maruf, nehy-i ani'l-münker' yapan insandır... Ve bu yol, bir defaya mahsus açılmış da ardından kapanmış bir yol da değildir. Hz. Âdem (a.s), ömrünü bu uğurda bitirip tüketmiş, evlatlarının da daima iyi olanı

yapmalarını, kötü olandan da kaçınmalarını tavsiye etmiştir. O'nun sesinin ihtizaz ve dalgalanmaları, vefatından sonra da belli bir devreye kadar sürmüş, titreşimler kuvvetini kaybetmeye yüz tutunca da Cenâb-ı Hakk, Hz. Âdem'in (a.s) seçkin evlatlarından bazı- larını nebilik vazifesiyle görevlendirivermiştir.

Hız. Nuh

'Size Rabbimin vahyettiklerini duyuruyorum, size nasihat ediyorum ve ben sizin bilmedik- lerinizi Allah'tan (gelen vahiy ile) biliyorum' (Ârâf sûresi, 7/62) diyordu. Yani, beni dinleyen, bana itaat eden ve sefineme binen kurtula- caktır. Bu kurtuluş hem zahirî hem de batınî olacaktır. Sular üstündeki sefine sizin cisma- niyetinizi kurtaracaktır. Kalbinizle bana

bağlanır, dediklerime kulak vererseniz, dün- yevî-uhrevî hayatın korkunç dalgaları arasın- da boğulmaktan kurtulur, selâmete erersiniz. Aksi hâlde, hem madde, hem de mânânızla tükenir gidersiniz... İşte Hz. Nuh (a.s), bin se- neye yakın bir müddet hep böyle nasihat edip durmuştur.

Nebiler babası Hz. İbrahim (a.s)

Gönderildiğinde insanlık âlemi böyle bir at- mosferi yaşıyordu. O, "emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker" in diriltici nefesleriyle insanlar arasına girdi; nerede üç-beş kişi gör- düyse, oraya gitti ve onlara hakkı, hakikati tebliğ etti. O'nu dinleyip sözüne kulak veren- ler, yeniden insanî kemalat adına zirvelere tırmandılar ve hep şahikalarda dolaşmaya başladılar.

Hız. Musa (a.s)

Mısır'da, Nil deltasında böyle bir anafurun yaşandığı dönemde zuhur etti. O da ken- disinden önceki peygamberler gibi, "emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker" vazifesiyle memurdu ve biraz inatçı bir kavme karşı mü- cadele vermekle tazif edilmişti. Bu yüce vazifeyi yüklendi ve onları ellerinden tutup yüceltme gayretine girdi. Bu çalışmalarında bir ölçüde muvaffak da oldu. Muhatabları çok zor yola gelebilecek bir millet olmasın- a rağmen, Hz. Musa (a.s)'nın gece-gündüz gösterdiği gayret ve çırpınışları neticesinde ve "emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker" in bir semeresi olarak, hayatta iken kendi de çok şeye şahit oldu.